

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Glasnik pripisana itd.
Sloga i razmatraju se na temelju
svakog članka ili po dogovoru.
Najbolje za predbroju, oglašje itd.
listu se naputnicom ili polož-
nikom pošt. Stedionice u Beču
u administraciju lista u Pulu.
Kod naručbe valja točno ozna-
čiti ime, prezime i najbližu
poštu predbrojnika.
Tko list na vrijeme ne primi,
neka to javi odpravništvo u
otvorenom pismu, za koji se
ne plaća poštarina, ako se izvana
napíše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 347849.
Telefon tiskare broj 33.

Izlazi svakog utorka i petka

o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju,
nepotpisani neiskaju, a
nefrankirani neprimaju.

Predplata za poštarnom stoji:
12 K u obće, } na godinu
6 K za seljake } na godinu
ili K 6—, odn. K 3— na
pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Full.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u
Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici
Giulia br. 5 te prima stranke
osim nedjelje i svaki svaki dan
od 11—12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Stjepo Gjičić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Poziv na predplatu.

Nastupili smo prvo četvrtogodište
tekuće godine. Molimo učtivo za pod-
mirbu predplate.

Tko nemisli više biti predplatni-
kom, neka list jednostavno vrati
opazkom: „Neprima se više!“

Razkrinkali se sami!

Već se je činilo, da je pitanje o za-
vodu sv. Jeronima u Rimu skinuto s dne-
vnoga reda i da će preustrojstva toga za-
voda uzliediti na temelju sporazumka sv.
Stolice i austrijskoga poslanictva u Vati-
kanu, kad tamo opravise ga opet na dnevni
ter baš oni, koji su sukob izazvali.

Nakon provala dalmatinskih bezkuć-
nika u zavod sv. Jeronima prošloga mje-
seca julyja, složise se nepristrani listovi u
Beču, da provalnikom nebižaje do toga
stalo, da osvoje zavod za Dalmatince ili
da im je lebdio kakav uzvišeniji cilj pred-
očima, već su išli jednostavno zatim, da
sebe okoriste bogatom zaslužbom onoga
zavoda, da se na laku ruku dočepaju
uprave i novca.

Kasnije se izpostavilo, da bijaše ovo
jedino pravo tumačenje one bezstrane
provale — i ništa drugo.

Čim se je sv. Stolica nagodila sa au-
strijskom vladom glede budućeg uređenja
onoga zavoda, stisnuše provalnici rep među
poge. Oni ostaše silno razočarani kadno
uvidiše, da im talijanska vlada nemože
predati zavoda na temelju talijanskih za-
kona o tudjih zavodih u Rimu.

Neko vrijeme ostaše u zapečku, neu-
sudjujuci se više dirati u taj pogibeljni
osinjak. Zadnji njihov korak bijaše posre-
dovanje crnogorskog odaslanstva, koje se
je vratilo iz Rima na Cetinje po onoj:
Martin u Zagreb, Martin iz Zagreba.

Osramoćeni i razočarani provalnici
stadoše se tada medju sobom crniti i gr-
diti. Njihovi dotadašnji prijatelji, tajni i
javni podupiratelji, stadoše ih javno u
listovih grditi, da su pošli u boj proti
vlastnikom zavoda lih iz pohlepe za nov-
cem i da nisu imali nikakve plemenite
misli i nakane.

Oni se stali braniti, i to jedni u rim-
skih, drugi u tršćanskih listovih.

Glasoviti Šime Pjerotich, jedan od ko-
vodnja onih bezkućnika, koji je supod-
pisao nekakov ugovor sa austrijskim po-
slanikom kod sv. Stolice, priobćio je dne
7. t. mj. u tršćanskom listu „Trieste“
pismo iz Rima, u kojem opisuje, kako je
kao crnogorski konzul u Rimu Popovich
odgovorene diplomatske spise, kojimi se je
bjeljo kompromitirati talijanskoga ministra
izvanjskih posala Prinetto-a austro ugar-
skog ministra izvanjskih posala grofa Go-
tuchowskoga i kardinala Rampolla. Te
spise da je čitao Popovich Pjerotichu u
prisutnosti kanonika Viticha, pukovnika
Bruffel-a, gospode Manzoni, Guerri itd.
Ti spisi bijahu kasnije priobćeni u ma-
đjarskom listu „Pesti Nyplo“.

Priobćenje tih spisa da je izazvalo u
Rimu veliko ogorčenje, jer da onaj gos-

podin (Popovich) nije smio imati nikakva
posla sa tom na žalost smradnom slepa-
rijom i jer zastupnici tudjih država nes-
miju izravno sudjelovati u poslovih ovako
ružnih.

Tom objavom u tršćanskom listu
hotio je Pjerotich opravdati sebe i svoje
zloglasne druge pred talijanskim občin-
stvom u Austro-Ugarskoj zbog njihove
nedosljednosti i izdaje talijanskih interesa.

Nu laž ne večera, tamo gdje ruča.
Tako se dogodilo sa objavom provalnika
Pjeroticha.

U glasilu tršćanskih židova od dne
14. t. mj. nalazimo naime izjave onih
osoba, koje su tobože prisustvovala čitanju
patvorenih spisa u kući crnogorskog kon-
zula Popovicha.

Kanonik Vitich izjavlja prvi, da on
nije bio na spomenutom sastanku u kući
konzula Popovicha, niti znade za kakvo
čitanje patvorenih spisa. Njemu da bijaše
nasuprot ponudjena znatna svota novca
ako potvrdi svojim podpisom, da je ova
navedeno čitanje g. Popovicha. On je tu
ponudu odbio sa preziraom izjaviv, da ne-
može neistine potpisati.

G. Buffel izjavlja u istom listu, da
on nije prisustvoao nikakvom čitanju niti
kakvoj sjednici kod generalnog konzula
Popovicha ni sa Pjerotichem ni sa dru-
ginim osobami od njega navedenimi. Pri-
jatelj mu Popovich očituje, da je viest
o kakvom sastanku kod njega posve iz-
misljena.

Treći izjavljuje Renzo Manzoni, da
je viest Pjeroticheva o nekom sastanku
kod generalnog konzula Popovicha u Rimu
posve lažljiva, da on nije nikada čuo
kakvog čitanja diplomatskih spisa i da je
doznao od samog Popovicha, da je viest
o sastanku i čitanju tendenciozna i iz-
misljena.

Šime Pjerotich priobćio je nadalje u
listu „Trieste“ dne 8. jenara t. g. dopis
iz Rima pod naslovom: „Tajno otkriće u
poslu sv. Jeronima u Rimu“, sadržaj jedne
molbe odposlane u ime odbora dalma-
tinske naselbine u Rimu“ dne 10. sep-
tembra 1901. austrijskomu caru od gg.
grofa Tita Alacevicha, kanonika Ivana
Viticha i profesora Šimuna Pjeroticha.

Rimski „Tribuna“ priobćuje u svo-
jem broju od 13. t. mj. brzjovku S.
Pjeroticha, u kojoj izjavljuje, da je on
dopisnik lista „Trieste“, koj je priobćio
molbu Dalmatinaca austrijskomu caru.
Molbu tu da je on sastavio i predao ju
Alacevichu, ali ovaj nije ju odpremio.
Odposlato je nasuprot spomenicu, jednaku
onoj, što bijaše predana talijanskomu kralju,
papi, ministrom i talijanskim novinaram.

Koliko vjerodostojnosti zaslužuje taj
glasoviti Pjerotich, proizlazi odatle, što on
kao član dalmatinskog odbora i kao sa-
stavljatelj molbe na cara austrijskog, nije
znao početkom jenara t. g. da ona molba
od dne 10. septembra prošle godine ne-
bijaše odaslana caru austrijskomu.

Njegov provalnički drug, nazovi grof
Alacevich objelodanjuje u rimskoj „L'
Italie“ pismo, u kojem neće da bi bilo
kada odaslano spomenuto pismo austrijs-
komu caru.

Uz to sada navedenog proizlazi jasno,
u kakvom se skriepu nalaze dalmatinski
provalnici, koje je vjerno opisao njihov
sumišljenik, talijanski zastupnik Bazilai —
o čemu drugi put više.

Predsjedništvo istar- skoga sabora.*)

Kako je poznato, cesar imenuje na
predlog vlade predsjednika i podpredsjed-
nika sabora između biranih zastupnika.
Razne novine javiše, da je vlada već u
dogovoru sa desadanjim predsjednikom
Campitellim, koji je izjavio, da će se
primiti predsjedništva, ako podpredsjedni-
kom bude imenovan jedan njegov talija-
naski ortak. Zadnjih šest godina podpred-
sjednikom je bio čestiti hrvatski rodoljub
dr. Stanger, odvjetnik u Voloskom. Nije
ga nikada dopala zadaća, da ravna kojom
sjednicom, dotično da zamieni predjed-
nika. Dr. Campitelli, koji je već star čovjek,
boji se, da bi ga ipak ta zadaća mogla
dopasti, a tada bi dr. Stanger bio prave-
dan i prama hrvatskom jeziku. Pomisao,
da bi se sa predsjedničke stolice mogla
izustiti jedna jedina hrvatska riječ, muti
kalabrezku dušu dra. Campitellia; pa za
to on stavlja vladi onaj bezobrazni uvjet.
Ako smo ga bezobraznim označili, mislimo,
Vidi se, da talijanski Istre ne samo nisu
voljni popustiti, nego hoće da budu sve
odporniji proti najpravednijim zahtjevima
Hrvata i Slovenaca.

Nego neka dr. Campitelli bude slo-
božno bezobrazan. Za nas je kud i kamo
važnije pitanje: što li će vlada? Kad bi
ona pristala na uvjet dra. Campitellia po-
kazala bi, da pogledom na Hrvate i Slo-
vence ona je daleko gora od samih Tali-
jana i Talijanaša. Ne samo da je njoj
najabsolutnije odbiti uvjet, koji joj stavlja
dr. Campitelli, nego ona je dužna, da od
svoje strane njemu, dotično talijanskoj
većini neke uvjete postavi.

Poznato je, kako se je dr. Campitelli
do sada u svakoj prigodi vladao prama
hrvatsko-slovenskoj manjini. On ne uva-
žava njezine predloge, kad su hrvatski ili
slovenski podnešeni; on ignorira sve ono,
što se hrvatski ili slovenski izjavljuje ili
govori. Ne samo, nego on, koji bi imao
biti kao predsjednik nepristran i vršiti
ulogu posrednika, pristaje sasvim uz ve-
ćinu, kad ova mimoilazi manjinu i ne
daje njoj ni jedno mjesto u nijednom sa-
borskom odboru. Dr. Campitelli pače vodi
svu tu akciju. Kad za govora nasih za-
stupnika većina buči, prekida i grdi, dr.
Campitelli tako se drži, kao da je on sa
većinom sasvim sporazuman, te kao da
ona u dogovoru s njim inscenira sve one
sramotne prizore. Dr. Campitelli ne zna i
neće da štiti manjinu proti insultima, na-
valama galerija. U istinu on ih dade kad-
kada izprazniti; ali su galerije same uvje-

*) Obćetali smo još koncem minule godine,
da ćemo se vratiti na gornji članak, koji istinito
riše odnose u našem saboru, pak ga što sada s
malom promjenom iz „Hrvatske“ priobćujemo. Op.
Ured.

rene, da on to radi pro forma, da on
odobrava njihove demonstracije i da u
njima uživa.

U jednu rječ i sve što radi većina,
radi privolom Campitellia; kao što nje-
govom privolom proti našim zastupnicima
demonstrira najgora fukara. Sve demon-
stracije toli saborske većine, koli fukare,
naperene su proti našem narodnom jeziku.
Najveći krivac za te krvave uvrede proti
većini naroda jest dr. Campitelli. I kad
on ne bi bio sporazuman sa većinom i sa
fukarom, bio bi krivac već time, što one
demonstracije ne zna ili neće da zaprieči.

Tko je pak glavni sukrivac predjed-
nika? Vlada. Istina je, da vladin povje-
renik ne smije dirati u kompetenciju pred-
sjednika, ni u autonomiju sabora; ali je
vlada time glavni sukrivac, što imenuje
predsjednikom čovjeka, koji joj ne pruža
garancija, da će vršiti svoju dužnost
prama zahtjevima zakona, pravčnosti i
ravnopravnosti. Ona ima već dokaza, kakav
je čovjek Campitelli. Kako to, da ga misli
opeta imenovati predsjednikom? Ako ne
odobrava njegovo postupanje, onda ga ne
smije imenovati. Ako ga imenuje, onda
je znak, da mu postupanje odobrava.
Odatle se ne izlazi. Mi uvidjamo svu po-
težkoću položaja za samu vladu. Ona ne
može da imenuje predsjednika iz krila
manjine; ali ako to ne može, može većini
staviti uvjete, pa ako većina te pravedne
uvjete ne primi, onda je primorana obra-
titi se manjini, puklo kud puklo. Radi se
o zakonu i ravnopravnosti; radi se o naj-
milijoj svetinji jednoga naroda. Vlada je
dužna, da im uz koju bilo cieniu pribavi
stovanje. Okolnost, da dr. Campitelli stavlja
vladi uvjet, pod kojom bi i podpredsjed-
nik imao biti imenovan iz krila većine,
prava je uvreda za vladu, jer ako ne
drugo, pokazuje uvjerenje dra. Campitellia,
da bi vlada bila kadra nešto slična učini-
ti. Ako odnosno na istarski sabor ima
pitanja, o kojemu je vlada dužna, da oz-
biljno razmislija, to je pitanje, kako da se
manjini omogući sudjelovanje u saborskom
radu i kako da se zaprieče dosadnji iz-
gredi i neredi. To se može na jedan je-
dini način: ako predsjednik vrši svoju
dužnost. Vlada je prama tomu dužna osi-
gurati se, da će predsjednik svoju dužnost
vršiti, dužna je u tom smislu imati od
njega neosporna jamstva.

Po našem shvaćanju pitanje je od
najveće važnosti, pa bi se čitavo hrvatsko
i slovensko novništvo moralo s njim je-
dnoglasno i jednodušno baviti, te vladu
otvoreno i bez obzira govoriti. Mi mislimo,
da ćemo šutnjom pokazati neku mudrost
i neku diplomaciju. To su obziri koje
austrijska vlada nezna uvažiti. Ona ih
shvaća dokazom narodne naše dobroćud-
nosti i popustljivosti, pa onda misli, da
može prama nama postupati bezobzirno.
Glasu Hrvata i Slovenaca imali bi svoj
glas pridružiti takođerj svi česki čimbeni-
ci. Neka nam se ne zamjeri, ali mi ne
shvaćamo taktiku Slavena u Beču. Mi ne
ćemo da za nikim zaostanemo u priznanju
velike važnosti, koju imaju Česi i česka
stvar: Česima pripada prvenstvo i svaki
njihov zahtjev mi Hrvati i Slovenci dužni

smo da svim silama podupremo. Ali opeta nema se čini, da se borba ne vođi jedino medju Česima i Niemcima. Ona se vođi medju Slavenima i Niemcima, pa nam zvuči vrlo čudnovato, kad se dogovaraju Niemci Česi, te kad ovi stavljaju samo takove uvjete, koji se njih izključivo tiču. Česi se nebi nikada smjeli izolirano upustiti u dogovore, nego skupa sa ostalim Slavenima, pa bi se njihovim uvjetima morali odnositi ne samo na Češku, nego i na sve ostale Slavene. Kad bi se svi Slaveni nešto više, nešto drugde zauzimali za Istru, sva je prilika, da bi i u Istri nešto drugde bilo. Pitanje o predsjedništvu istarskoga sabora ne smije samo da zanima zastupnika Spincića, ne samo njegove hrvatske i slovenske kolege, nego u istoj mjeri i češke i poljske zastupnike. Ono nije samo pitanje naše, pa „Naše Sloge“ i „Edinosti“, nego također „Politike“ i „Narodnih Listu“. Vlada bi morala razumjeti, da smo svi složni i da u solidarnom shvaćanju istarskih prilika nema medju nama razlike.

Talijanski uzor- učitelj!

(Konač.)

Razlog ove neopravdane mržnje osobito napram prvo podpisanim, osim drugih, biti će sudimo i taj, što G. Scarpa, prijatelj nazora i mišljenja gospođe učiteljice Pianello, srdit je, što je meni viša oblast dala pravo, kad je pomenuta g. učiteljica htjela voditi nadzor nad kateketom i ograđila se o škol. zakon, pa je radi toga dobila strogi ukor, te joj razjasnjeno, da ona nema — a dosljedno ni druga gg. učitelji — nikakova prava pačati se u vjersku obuku. Tumačimo to radi toga tako, jer se je G. Scarpa tako ponizio, te je upravo djetinjasto išao iznašati ove stvari pred djecom, te se onda hvaliti, kako on tobože može nas odpraviti iz škole van; kako možda nadgledati nauk, kako može mjesiti jednoga simo, drugoga tamo, jer da je on ravnatelj itd. — Sličnih ludorija, da im je govorio višeputa a svatko razuman vidi, kako se to ni najmanje ne slaže sa dostojanstvom jednoga učitelja. — Nu nije još to sve. — Jedan večer pohodise na dvojica braće svećenika iz Maloga Lošnjaja, a mi ih išli natrag odpratiti ladjicom, te smo pri tom na moru zapjevali hrvatsku jednu pjesmu. G. učitelj Scarpa, koji nas je valjda — budući često u kavani pri moru — čuo, pripovjedao je koji dan za tim to djeci, izrazujući dakako svoje negodovanje i srdžbu, što smo se usudili hrvatski pjevati. — Tumačio djeci njeko stivo iz čitanke, pa onda im stao pripovjedati, kako da je Atila (bič božji) došao iz hrvatskih strana (!) i navalio na Talijane: „Che è venuto abbasso un re Attila (flagello di Dio), sopra dai Croati, mussi, schiavi per distruggere le città; — croati erano come animali, mangiavano cavalli; — croati barbari“ itd. — Hrvati da su provalnici, razbojnici, divljaci i nezalnice. „Croati sono poveri perehè non hanno nessuna educazione nelle scuole; (a s. Pietro era un maestro che non sapeva niente); Croati vivono fra i boschi, come i selvaggi!“ itd. — Obćeniti je glas ovdje, da njegova škola nije nego dječjačko igralište, jer tu reda ni mira nema, a sva njegova pedagogija sastoji se u sličnom predavanju, kako gore u kratko izerpismo. Svaka mu prilika dodje dobro, da može djeci uciiepti u srđee svoju mržnju na Hrvate i njihov jezik, pa tako i pred njeko vrijeme, prigodom prenosa kostiju u rodno mjesto pok. pokrajinskog kapelana Vidulichia, držao je djeci čitavu govoranciju, te između ostaloga rekao: „Egli (dito Vidulich) non sarebbe così, se fosse Croato!“ — Da djeci uciiepti mržnju u srđee na sve, što je hrvatsko, pripovjeda im najveće strahote o Hrvatima: da ubijaju ljude, da su razbojnici i tali, koji za oćeti na ruci jedan

prsten, odrežu čitavu ruku; da su prošaci i divljaci. — Hrvatski jezik, da je ružan jezik; hrvatski govorili, sramotno je i ružno; ni u nebu, da neznaju i da ne govore osim talijanski: Bog i anđeli da razgovaraju samo talijanski, jer da: bi: si hrvatskim govorom jezik polomili. Djecu izpituje kako govore kod kuće, pa koji mu reče „hrvatski“, on ga prekine veliki mu: „non è vero niente, voi siete tutti Italiani“. — Jedan mu dječak, prilikom jednom, kad je govorio zlo o Hrvatima, reče: „Ma Padre Giacinto (Catechista) è anche croato“, a tada se g. Scarpa sjeti, kako nas je čuo u gore spomenutom slučaju hrvatski pjevati na moru, pa stao to djeci pripovjedati i u srditosti rekao: „Se mi lo trovavo, mi lo (sc. Padre Giacinto) pestavo“, a mali će mu na to: „ma Padre Giacinto è più forte di lei“, a on: „ma mi ghe daria col toco di legno per la testa!“ — Svemu ovomu nezna čovjek bi li se više smijao ili srdio, jer nije li ovdje u ovim činjenicama združena djetinjarija i glupost sa zlobom? A proti fra Ignaciju Radiću, koji je također katekizirao lantske godine, i za kojega su mu djeca rekla, da im više: „animali, bestie, imbecilli“, rekao je: „Segno che lui è bestia“.

Ovo je u glavnom naša tužba proti Don V. Scarpa, a mislo pripravni svagda podkriepiti svjedocima ove tvrdnje. — Ovakav postupak G. Scarpe ne treba ni tumačiti — jer je očito — da se protivni svim zakonima školskim i pedagoškim. Ali osim toga dužni smo mi i radi toga ovakovom postupku g. Scarpe na put stali, jer nas vriedja i kao ljude i kao svećenike (katekete); vriedja našu narodnost i jezik, koji je i najposljednjem ciganinu mio i svet; pače mislimo, da bismo smrtno pogrešili kad ne bi ovomu potražili lieka. — S toga molimo to slavno c. kr. kotarsko poglavarstvo, da izvoli stvar ovu izpitati, te prema tome disciplinarno proti krivicu postupati, i prepriječiti, da se u buduće ovakove zloporabe događaju.

(Sljede podpiši.)

P. S. Tužba ova odpravljena je još na 18. decembra p. g., a do danas neznamo za nikakvo rješjenje. — Čujemo međjutim, da g. Scarpa ni sda ne prestaje najbezsravnije napadati i grđiti u školi Hrvate; ne dobijemo li skoro zadovoljšine u ovoj stvari, zmiđ ćemo se obratiti na drugo mjesto.

Franina i Jurina.

Fr. Zrenjski krnjeli i sarenjaki da su se na novo leto najprije najeli skroba obiljenca sa pažulom pak da su sli na divertinent.

Jur. Aj ni svaki ni skroba imel do sita.

Fr. Onakova gospođa!

Jur. Po večeri gladna!

Fr. Slab je to divertinent sa praznim trubuhom.

Jur. Ma njim je glavu puna bila.

Fr. Slami!

Fr. Ča da se Marija Longa ženi za duhotora Fritalju?

Jur. Pak ta bi bilo?

Fr. Ha, niš slabega, ter su baš fanjski par.

Jur. Ona j' od krajcara....

Fr. A on od apetita.

Jur. Bog dad sreću!

Fr. I kletu sina!

Jur. Amen!

Sjećajte se „Gružbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

† **Frane Jelusić.** Nakon kratke ali teške bolesti, providjen sv. sakramenti za umiruće, preminuo je utrak u jutro oko 4 sata u Trstu g. Frane Jelusić, c. kr. nadsavjetnik ravnateljstva finance u Trstu. Viest o njegovoj preranoj i nagloj smrti iznenaditi će mnoge njegove znanice i prijatelje izvan Trsta, kao što je nemilo iznenadila prijatelje mu i štovatelje u samom gradu Trstu.

Pokojni naš Frane nije se mnogo izficao u javnosti, već je volio točno vršiti svoje službene dužnosti i one uzornoga supruga i dobroga oca, ali svoga političkoga osvjedočenja, svoga rodoljublja nije nikada pred nikim zatajio, što mu je pribavilo poštovanje medju prijatelji i protivnici. Posljednji njegov rodoljubni čin bijaše njegovo sudjelovanje kod izbora na istarski sabor za gradove u Kastvu dne 7. decembra 1901. Zaposlen do oćiju, dao se je ipak nagovoriti te pošao u svoj rodni Kastav sa prijatelji iz Trsta, da dade svoj glas prijatelju i pobratima dra. Stangeru. I onog dana vidismo ga vesela i zadovoljna kao malo kada — pošto je doznao za sjajan uspjeh hrvatske stranke.

Svojom marljivošću i uztrajnošću popeo se u službi do zavidne časti financijalnoga nadsavjetnika, ali i u toj časti ostao je skroman, prijazan i ljubeživ jednako sa višim i nižim od sebe. Vesele i šaljive čudi, nije znao nikada sakriti one svoje kastavske žice, koja ga je činila svakomu milim, svuda dobrodošlim. — Rodio se je g. 1843. u Kastvu od odlične građanske obitelji. Pučku školu svršio je u Kastvu, gimnaziju polazio je u Pazinu i na Rieci, a sveučilište u Gracu. Po dovršenih naučih počeo je služiti kod ravnateljstva finance u Trstu. Kasnije služio je kao viši nadzornik u Puli i u Kopru i kao nadkomesar u Tirolu, odakle se je vratio kao savjetnik u Trst prije kakvih desetak godina. Toj bijaše pred tri godine promaknut na čast financijalnoga nadsavjetnika.

Poboljšavao je 15—20 dana od prehlade, čemu nije davao važnosti, jer bijaše inače tjelesno čvrst i zdrav. Ali kad se je dao u ruke liečnika bijaše već bolest odviše napredovala te mu nemogoše više pomoći ni dva liečnika. Ostavio je za sobom velevidnu suprugu gdju. Mariju i sina Josipa, djaka VI. razreda hrvatske gimnazije na Sušaku.

Po želji gospođe udove preveženo je pokojnikovo tjelo željeznicom iz Trsta do postaje Matulje, odakle će ga danas u Kastvu prenesti na groblje sv. Lucije u Kastvu, gdje počivaju i kosti njegove braće i roditelja.

Tamo, pod rodnom grudom, mili Frane, počivaj sladko, a na nebesih moli se za teško uciviljenu Ti drugaricu i miloga ti jedinca.

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Uzprkos redovitom djelovanju proračunskoga odbora nije jošte poznato, kada će se sastati carevinsko vijeće. Sazov carevinskoga vijeća ovisi o uspjehu dogovora između ministra-predsjednika i vodjeh stranaka radi česko-njemačke nagodbe. Dr. Koerber hoće, da se sastane jošte prije konferencije sa pravci njemačke stranke Pradeom, Grossom, Stürghom i Derschattom. U sjednici proračunskoga odbora od dne 14. t. mj. uzeo je riet dr. Koerber kod stavke o proračunu ministarstva unutarnjih posala. U ob-

sirnom govornu spomenuo je prešne predloge, kojimi se u carevinskom vijeću zavlači redovite razprave; zatim spomenuo razne osnove, koje će vlada na razpravu predložiti. Medju ovimi navede temeljitu promjenu propisah o ljekarnah i ljekarnicah; osnovu o obćenitom osjeganju za slučaj bolesti, nezdodah, u starosti i u nesposobnosti za radnju; zatim osnovu sustava osjeganuravanja; osnovu o izseljivanju, kojom se izseljenikom zajamčuje zaštita njihovih materijalnih prohibitaka. Ministar izjavi da vlada hdjje neprestano nad točnim izvršivanjem propisa o živinarstvu, osobitom obzirom na Njemačku. Što se liče težnja Talijana južnoga Tirola za samostalnošću, reče, da će vlada u zgodno doba povesti dogovore sa sabskimi strankami. Ona da želi vruču, da se ovo pitanje rieti povoljno za onuzemlju osobito za južni Tirol. Na koncu reče ministar, da će vlada priskoćiti na pomoć onim obćinam, koje su preobterećene poslovi prenešenog djelokruga te pohvali marljivost i točnost činovnikah političke uprave. Hrvatski zastupnik vitez Vuković obazire se na odnošaje na bosansko-dalmatinskoj medji. Ti odnošaji da su slični onim dviju zemalja, koje stoje jedna proti drugoj pripravne za rat. Vlada bosanska čini svakojake neprilike pograničnom pučanstvu Dalmacije. Radi toga je potrebno da sredinja vlada odlučao posreduje. U tu svrhu stavlja primjerenu resoluciju. Nadalje traži govornik, da se podieli političko poglavarstvo u Splitu, te da se političku egzpozituru u sv. Petru na Braču pretvori u političko poglavarstvo. Prešav na izseljivanje naroda reče, da se izseljenici drže željezničkih puteva, ili tuđih luka, jer da nije ni u Trstu ni na Rieci ustrojena plovitbena služba za izseljivanje. Toga radi podupire govornik predlog zastupnika Romanovića, da se uredi pitanje o izseljivanju naroda. Na koncu stavi predlog, da se omogući austrijskim izseljenikom odlazak iz domovine putem domaćih luka, osobito one u Trstu. Iza toga bijahu prihvaćeni svi članci stavke: „ministarstvo unutarnjih posala“. Gledje predstojećih dogovora između odaslanika česke i njemačke stranke, piše mladočesko glasilo, da će ministar-predsjednik najprije razpravljati sa českim odaslancima, i tada sa njemačkimi, konačno sastati će se svi skupa na dogovor. Pitanje o pridruženju Bosne-Hercegovine našlo je odziva i u talijanskim listovih. Tako, pišu milanskomu „Il Secolo“ iz Beča, da sadašnjemu držanju Madjara u nagodbenih dogovorih sa Austrijom treba tražiti razlog u tom, što kane Madjari pred Austriju stupiti sa velikim zahtjevom. Oni će naime tražiti priklonjenje Dalmacije k Hrvatskoj, odnosno k Ugarskoj. To pridruženje da bi jednostavno prekinulo svaku trgovinu Austrije s Bosnom i Hercegovinom, što bi značilo, da si je Ugarska priklonila obje zemlje. Pošto je pako vjerojatno, da se neće naći nijednu austrijsku vladu, koja bi na to pristala, vjerojatno je, da neće doći do nagodbe. Nadalje se u istom listu navajda, da je nedavno jedan poluslužbeni list bečke vlade oprivrgao samo one viesti, koje se tiču pripojenja Bosne-Hercegovine, dočim je posve zašutio pitanje o pripojenju Dalmacije.

Srbija. Iz Biograda pišu, da će kralj Aleksander početi dne 8. t. mj. po starom kolektaru u Kruseđolu, da prisustvuje zadušnicam za pokojnoga kralja Milana. — Zadnje viesti o ministarskoj krizi u Biogradu nepotvrđuju se, premda bi mogla nastati kriza svaki čas zbog neuredjenih financijalnih odnošaja u Srbiji. — Mjesto srbnskoga zastupnika na kneževskom dvoru na Cetinju imalo bi se čini prijti popuniti, da se neporemete sadašnji prijateljski odnošaji između Srbije i Crne Gore.

Bugarska. Iz Sofije pišu da će razpis izbora za narodno sobranje uzsliditi za koji dan. Tamo drže za vjerojatno, da će se ministarstvo Danevljevo ojačati sa Stamb-

bulova, da tako postigne čim znatniju većinu. Za taj slučaj nada se vlada, da će dobiti u sobranju potrebnu većinu za sklopljenje zajma, premda će Karavelov sa drugovi morali, da ostanu nepristran. U vladinih krugovih drže, da je novčarska skupina pripravna uz nekoje promjene sklopiti zajam sa kneževinom.

Rusija. Iz Moskve javljaju, da je tamnošnje rusko građanstvo ogorčeno protiv njemačkim trgovcem radi poznatog progona Poljaka u Pruskoj. Za božićnih blagdana za su njemački trgovci vrlo loše trgovali. Proti njemačkim trgovcima da agitiraju poljski djaci onog sveučilišta, koji da obilaze ruske građane nagovarajući ih, da nekupuju od njemačkih trgovaca, kojih da imade velik broj u Moskvi. I mali obrtnici grada Moskve da nenaručuju potrebitu stvari u Njemačkoj, kao do sada, već kod drugih naroda. Petrogradski listovi pripovijedaju, da je car Nikola poslao kao božićni dar kralju Meneliku krasnu zbirku različitog oružja velike vrijednosti. Oružje to, da su izradili najbolji ruski umjetnici. To dragocjeno oružje cijene na 30.000 rubalja. Na svakom maču nalazi se napis: Njeg. Velič. car Nikola II. Njeg. Velič. negušu Meneliku II.

Njemačka. U pruskoj zastupničkoj kući obrazložio je poljski zastupnik Jazdewski svoju interpelaciju u poslu progona Poljaka u Poznanju. Među ostalim rekao je on, da Poljaci u Pruskoj imaju pučku školu bez narodnog jezika, što se neće u čitavom prosvjetljenom svijetu razumjeti. Kakva je to vjeronauka, reče, koja se nauča batinom u ruci i krvavim brazdami? To nazivlje poljsko pučanstvo a s njim i sav prosvjetljeni svijet divljačtom. Država nije krvnik, a vladar nije stvorio vjere. Poljski roditelji u Vrzesnu molili su ponizno, da se oni propisi ublaže, jer njihova djeca nerazumiju dostatno njemački. Kad im bijaše molba odbijena, zabranili su svojoj djeci odgovarati njemački. Pa što se je dogodilo? Četrnaestero djece kažnjeno je tjelesno. A zašto? Jer su poslušali svoje roditelje.

Mjestne:

Novi odbor „I. Istarskog Sokola“ sastavio se ovako: Lucko Križ, starosta; Ante Mezulić, podstarosta; Aleksa Kandišer, tajnik; Jerolim Dominije, blagajnik; August Župić, upravitelj.

Pišu nam iz mjesta: „Unio Catholica“, osiguravajuće društvo protiv požara, tuči, itd. razpušteno je radi velikih gubitaka koje je imalo. Da osiguranici ne trpe škode preuzela su neka druga društva izplatu do sada još ne likvidiranih škoda, a do 15. februara o. g. valja da osiguranci priskrbe gdje će se drugamo osigurati. Upozorujemo bivše osiguranike prestajućeg društva „Unio Catholica“ a osobito crkvena upraviteljstva, da se osiguraju kod domaćih naših društva. „Banka Slavija“ mnogogodišnjim svojim radom postigla je takav uspjeh, da je po važnosti drugo uzajamno društvo u Austriji, a sada „Croatia“ mladom energijom obećaje, da će innogo postići na polju osjguravanja. Popupirimo njih mjesto tuđih društava.

Čuvajte djecu od nesreće. Oroga tjeđna slućie su se dvie grozne nesreće u Puli. Pred dva dana jako se izpekla mala kćerke Ivane Kozlović u Šijani, te se sada bori smrću u mjestnoj bolnici. Prejucer na većer pako u ulici Campo Marzio izgorelo je diete nekog Sustersića, u kratko vrijeme dok mu je mati bila pošla donieti vode. Na oprez dakle matere, pazite djecu od nesreće!

Pokrajinske:

Veleć. g. Vrbka — pozor! Najnovije glasilo biskupskog ordinarijata u Trstu, židovsko-liberalni, „Piccolo“ donasa u svojem večernjem izdanju od dne 14. t. mj. dopis iz Laništa (pardon: Nillina), kojim napada bezobrazno na tamošnjeg župeupravitelja veleć. Vrbku, da zanemaruje svoje svećeničke dužnosti, da zapušta župu,

da ga mora narod čekati itd. Mi znamo iz koje tvornice dolazi onaj pogrdni dopis, te smo uvjereni, da iz njega negovori drugo nego li strast, osveta i mržnja. Ali laži-dopisnik znađe vrlo dobro, kakav vjetar puše danas na biskupskom ordinarijatu u Trstu; pak pozivlje otvoreno preć. Petronia, da dozove k pameti rećenog svećenika. Poznavajuć preć. biskupskog vikara iz njegovog najnovijeg djelovanja u prilog talijanstvu i na štetu hrvatstva u ovoj biskupiji, osvjedoćeni smo, da će se on odazvati pozivu laniske propalice i da će na temelju židovske klevete pozvati veleć. g. Vrbku na odgovornost. Tako se i nedavno dogodilo sa nekimjimi našimi svećenicima pazinskog političkog kotara, koji bijahu na temelju židovskog klevetnika brzoglavno pozvani na odgovornost. Radi toga upozorujemo veleć. g. Vrbku, da se pripravi na obranu proti klevetniku i njegovim zaštitnikom.

Dakle Niemac tršćanski biskup! U tršćanskim svećenićkih krugovih drže kao gotovo, da će poslati tršćansko-koparskim biskupom ravnatelj njemačkoga zavoda „All'anima“ u Rimu, preć. g. Nagl. Talijansko svećenstvo, da je s tom kandidaturom zadovoljno, jer da g. Nagl. govori savršeno talijanski, da nezna ni riječi hrvatske il slovenske, i jer da mu je miliji najtvrdji Niemac nego li najmeći Slaven. A slavensko svećenstvo ili slavensko pućanstvo? Za njih usrećujući nas slavaš danas i nepita više!

Opat ćuska zemaljskomu odboru Istre. C. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru bilo je prošle godine zaključilo, da se proširi sadanju jednorazrednu slovensku pućku školu u Lazaretu — kod Kopra u dvorazrednicu radi prevelikog broja djeće. Sl. zemaljski odbor u Poreću, po davnom svojem obićaju — uložio je utok proti zaključku c. kr. zemaljskog školskog vieća — jer se je radiilo o proširenju slovenske škole. Upravno sudište u Beću zabacilo je svojom odlukom od dne 3. oktobra 1901. utok sl. zemaljskog odbora u Poreću kao neutemeljen u zakonu. Ovu novu ćusku može uvrstiti sl. zem. odbor u arhiv uz mnoge dosadašnje.

C. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru podiglo je dosadašnju četvorazrednu pućku školu u Kastvu na peterorazrednu, što bijaše davna želja tamošnjeg učiteljstva i pućanstva. Ujedno je sistemizirano jedno učiteljsko mjesto III. reda na istoj školi. Ova je u Istri jedina hrvatska peterorazrednica, doćim imade talijanskih i višerazrednica u mnogih mjestih, a za manji broj školske djeće, nego li ih imade u Kastvu.

Talijanska propaganda pod vjerskom firmom. Pišu nam iz Pazinćine: U Mjelcima izlazi nekakav list „La difesa“, koji se hvali, da stoji na braniku vjerskih i socijalnih načela u duhu sv. Stolice. Ovih dana razaslao je taj list bezbroj poziva na predplatu, iztićujući vez koji veže Melteke sa Istrom i Dalmacijom te drugim talijanskim pokrajinama Austrije. Mi u Istri osjećamo na žalost još teško posljedice veza, koji je nekada vezivao Istru sa Mjelcima, a da bi išli te vezove opet obnavljati, makar i putem novina u a katolićkom duhu! Novinama s takovim ciljem u našim kućama nema mjesta.

Zakup pokrajinskog nameta na potrošarinu za god. 1902., eventualno i za god. 1903. i 1904. preuzeo je za porezni kotar labinski erarialni zakupnik Petar Brunetti, a za mjestnu obćinu Dubašnicu erarialni zakupnik Pavao Kremenić iz Malinske. Pobiranje nameta na potrošarinu za porezni kotar Pule izrućeno je odnosnoj zadrugi potrošarina za istu svotu koja bijaše utanaćena sa erarom.

Javna predavanja o živinogojstvu u Podgradskom kotaru započeli će dne 15. januara u Podgradu. Ta predavanja odlućena su usljed naredbe ministarstva poljodjelstva, koje je doznaćilo u tu svrhu svoju podporu. Predavanja držati će c. kr.

kotarski živinar g. Ramiro Cella iz Voloskog. Ta predavanja dićili će ovako:

1. o zdravoslovlju domaćih životinja u obće; o gradnji štala, o gojilbi, krmi;
2. o plemenoslovlju raznih domaćih životinja obćiro na njihove prednosti;
3. gojilba goveda;
4. gojilba ovaca;
5. gojilba krmaea;
6. gojilba konja i konjoslovlje;
7. prva pomoć i pogibeljno liećenje;
8. poduka o načinu krmljenja i poduka o krmi;
9. kućne bolesti i živinarsko-redarstveni propisi; trgovina sa životinjom, jamstvo itd.

U tu svrhu odredjeni su sliedeći dnevi:

U Podgradu:

dne 16. januara 1902. od 2—4 sata po podne;

dne 31. januara 1902. od 9—11 sati u jutro;

dne 14. februara 1902. od 9—11 sati u jutro;

dne 28. februara 1902. od 9—11 sati u jutro.

U Jelšanah:

dne 23. januara 1902. od 10—12 sati o podne;

dne 3. februara 1902. od 10—12 sati o podne;

dne 17. februara 1902. od 10—12 sati o podne;

dne 6. marća 1902. od 10—12 sati o podne.

U Materiji:

dne 27. januara 1902. od 2—4 sata po podne;

dne 6. februara 1902. od 2—4 sata po podne;

dne 20. februara 1902. od 2—4 sata po podne;

dne 3. marća 1902. od 2—4 sata po podne.

Na Munah:

dne 30. januara 1902. od 2—4 sata po podne;

dne 13. februara 1902. od 2—4 sata po podne;

dne 27. februara 1902. od 2—4 sata po podne;

dne 13. marća 1902. od 2—4 sata po podne.

Ova će predavanja zaista pomoći našim seljakom, da poboljša svoje životinje. Valjalo bi, da se pri tom neostane, te da se nastavi i buduće zime. Novac u to potrošen, biti će plodonosno uložen. Osim toga treba, da se vlada pobrine i za izlozbu životinja bar svake druge godine, kako je to već do sada predložila gospodarska zadruga za onaj kotar.

Iz Opatlje pišu nam početkom t. g.: Koncem prošle godine imala je ćitaonica „Zora“ svoju godišnju glavnu skupštinu. Dosadašnji predsjednik gosp. Filipin pozdravio je u liepom govoru pripisane ćlanove i zatim se je iza odobrenja izvrješća tajnika i blagajnika prešlo na izbor novog odbora.

Premda su svi ćlanovi želili, da se vodstvo naše ćitaonice pusti i u tekućoj godini u rukama njezinog dosadanjeg predsjednika, to ipak ovaj nije htio iz stanovitih razloga, te se je zahvalio na ćasti i povjerenju i predložio ćlanovima predsjednikom g. Viktora Cara-Emina. — Taj predlog bje jednoglasno izabrani tajnik i blagajnik i to tajnikom g. Julij Miran, a blagajnikom g. August Rajčić. — Mi smo ovim izborom veoma zadovoljni i ako je naša ćitaonica do sada napredovala, ona pod novom upravom po gotovo neće zaostati; to nam jamće gornja imena.

Iz drugih krajeva:
G. Adolf Šrb, urednik praćke „Politik“ slavio je dne 12. t. mj. svoju 30-godišnjicu novinarskoga djelovanja kod rećenog lista. Tim povodom šaljemo i mi g. svećaru iskrene ćestitke!

Vjenćanje nadvojvodkinje Jelisave Marije. Sada je konaćno ustanovljeno, da će se nadvojvodkinja Jelisava Marija vjenćati s princem Ottom Windschgratzom na 27. o. mj. Na dan vjenćanja bit će nadvojvodkinjino dvoranstvo razpućeno. Nadvojvodkinjine dvorske gospodje i stariji sluge bit će umirovljeni, doćim će mladiji biti uvršćeni u druge dvorske službe. Samo dvie komorkinje, koje su od nadvojvodkinjina djetinstva bile u njezinoj okolini, bit će, doduše, umirovljene, ali će one stupiti u privatnu službu kod nadvojvodkinje. Na dan vjenćanja bit će takodjer nadvojvodkinjine odaje, što se nalaze u carskom dvoranu, napućene, te će se po svoj prilici već u svibnju ove godine u njima nastaniti nadvojvodkinja Marija Valerija, koja se kani radi nastarije svoje djeće preseliti iz Welsa u Beć.

Englezka odšćeta Hrvatom, koje odagnashe silom iz Transvaala. Naši će se ćitateљи sjećati kako je englezka vlada na početku rata u jućnoj Africi od tamo proćjerala mnogo radnika a medju njimi i više Hrvata. U našem listu bijaše obćirno opisano kako su naše radnike u jućnoj Africi pohvalali i silom strpali u željeznice, pać u parobrode, i koliko su oni prognanici na putu prećrpjeli. Medju prognanici iz Hrvatske bijaše ih najviše iz hrvatskog primorja i to iz cirkevnićkog i novjanskog kotara. Oni prognanici obavješćashe hrvatsku vladu u Zagrebu o svemu, što se je s njima dogodilo. Hrvatska vlada obratila se je na to na c. kr. ministarstvo izvanjskih posala u Beću sa molbom, da bi ono posredovalo kod englezke vlade u Londonu, kako bi hrvatski podanici dobili odšćetu za gubitke i štete, koje su onim izgonom prećrpjeli. Ministarstvo izvanjskih posala zauzelo se je za hrvatske i druge austrijske podanike. Mješovito povjerenstvo, koje se je sastalo na poziv englezke vlade u Londonu, odlučilo je, da se daće primjerenu odšćetu prognanicom iz Europe, a medju ovim i hrvatskim podanicom. Ovi posljednji dobili će u ime odšćete svotu od 131.621 maraka. Taj novac stigao je hrvatskoj vladi u Zagrebu. Ova je poslala u Cirkevnicu svoga tajnika g. Radovana Partasaa, koji je dne 11. t. inj. ondje obćržavao roćište sa izgnanicima. Da se ustanovi, koliko je koji štete imao. Kako pišu hrvatski listovi biti će u svemu odšććeno 52 izgnanika iz Hrvatske. Pošto su ovi izgnanici primili bar neku odšćetu za prećrpjenu štetu, očekujemo, da će je dobiti i oni naši zemljaci, koji su istodobno sa braćom iz hrvatske izgnani bili iz Transvaala.

Kako se spava prema zahtjevom zdravlja? — Držanje tiela u snu djeluje neposredno na djelatnost srca, pluća i probavila. — I držanje tiela u budnom stanju ovisi u mnogom pogledu od položaja kod spavanja, koje saćinjava našega života. — Uvijek bismo morali spavati tako, da ležimo na desnoj strani. — Tjelo mora biti posve prućeno, a glava nećto unatrag ućbaćena. — Lievu ruku imali bi po mogućnosti držati unatrag, jer se time olakšavaju krećnje pluća. Kad ležimo na lievoj strani, uznemirujemo srce dosadnim pritiskom, a ono bi po mogućnosti moralo biti slobodno. — Ne spavajmo nikad s rukom pod glavom ili sa sgrćenim nogama, jer to oteććava pokrećnje krvi. — Jednako je loće ležati potbućke jer time stješnjujemo srce i probavila. Što je jastuk niži, to je bolje. Visoki jastuci prisile vrat u takov položaj, da je kut izmedju glave i vrata odviše malen ili neobićan. Premnoge osobe imadu oblaćedja od upotrebljavanja previsokih jastuka. Brzo se naviknemo takovome položaju, a možemo se te navike riješiti samo tako, da visinu jastuka po malo snizujemo. — Nije dovoljno da sobu zraćimo prema većeri i u jutro. — Zrak bi imao kroz sobu strujiti danju i noću, makar i malom strujom. Kraj postelje nesmićjemo trpiti zastora i jer se na njima sa-

kupljaju klice bakterija, koje se odale samo teškom mukom uklanjaju. — Tko se boji propuha, taj neka metne kod uzglavlja zaslon. Pokućstvo u sobi neka uvijek bude najjednostavnije i neka se ograniči na najnužnije. Za zdrave ljude može soba biti razmjerno studena, samo valja da imademmo dovoljno toplih pokrivala.

Pravila, kako valja živjeti:

1. Tko nema kada da giblje uda, koliko je nužno, imali će poslije kada da bude bolestan.
  2. Telo i duh su darovi božji, te smo odgovorni za njihovo dobro čuvanje.
  3. Tjelesne vježbe povećaju postepeno našu fizičku jakost, i doju nam nužnu snagu, da se opiremo bolestim.
  4. Gibanje je za telo, što duševne vježbe za duh; time se uzgaja telo i duh.
  5. Da uspiješ u životu, valja da imaš zdravo telo, gibanje to podupire.
  6. Razna ali ne odviše naporna gibanja tiela, pa dobar san dižu djelatnost mozga.
  7. Željezo, hrdja, ako se ne rabi, a jelo oboli ako se ne giblje.
  8. Čovjek, koji je tako preokupljen poslom, da se ne brine za zdravlje, može se prisposobiti sa ljudim zanatnikom: koji zbog prevelikog posla ne drži u redu svoje orudje.
- Najsigurnije mjesto za vrijeme oluje. — Osobe, koje se plaše oluje, a stanuju u kućah, na kojih nema munjovoda, neka ne stoje uz prozor, peć ili drugo željezno pokućstvo. — Najbolje je, da se sadržavaju na stolecu nased sobe, ako nije na stropu željezni svjećnjak.

Novac u poslovici. Poslovce o novcu su mnogobrojne. Mi donosimo ovdje neke u prievodu, a neke hrvatske. — Novac je djavol. — Novac kad ulazi u kuću, šepa, kad izlazi, skače. — Mnogo se novaca izgubi, da se nešto novaca dobije. — Novcem mnogi dolazi u pakao, ali ni jedan iz njega. — Novac nije tašt, on ide u blatu kesu. — Od novca je oglušio. — Nesla blaga, nesla prijatelja. — Šta novac vriedi, znamo tek kad ga nemamo. — Podaj rukama (novac) traži nogama. — Novac pravi neprijatelje. — Komu novac uzajmiš, od tog se i čuvaj. — Dug je zao drug. — Kada bi se na novcu moglo mirisati, čime je zaslužen, morao bi ga čovjek često kaditi. — Tko vriednost novca ne poznaje, nek ga uzajmi od kornije. — Tko svoj novac iste natrag. kuce na vratih dužnika uvijek rano. — Tko novac dobija a slobodu gubi, gubi više nego što dobiva. — Tko novac sije, sirolinju zanje. — Novac u rukama na dlan se siepi. — Gdje se novac broji, tu se ne zna za zapoviedi božje. U tudjih je rukah novac proklet. — S novcem se i brige množe. — Uzajmijen novac ide sa smiehom, a vraća se plaćem. — Novac je lovac.

God. 1902. prosta je godina, te ima 365 dana. Počimlje i svršava sa sriedom, te ima 52 nedjelje, uz to još 13 drugih blagdana, a bilo bi ih 15, da dva, Sviećnica i sv. Petar i Pavao ne padaju na nedjelju. (Mesopust) počeo je 7. jenara, a svršava već 11. febrara, traje samo dake 36 dana. Uzks pada na 30. marča, Duhovi na 18. maja. Od blagdama pali su: sv. tri kralja na ponedjeljak, 6. jenara, Blagoviest je utork 25. marča, Velika Gospa na petak 16., a Sljepanje na sriedu 20. agusta, Mala Gospa na ponedjeljak 8. septembra, Svi Sveti na sobotu 1. novembra, začete Marijino na ponedjeljak 8. decembra, a Božić na četvrtak 25. decembra. Dvodnevni blagdani osim redovitih: Uzksa, Duhova i Božića, pada na Malu Gospojinu; jer je takodjer dan poslie nedjelje, za tim o Svih Svetih, jer je dan poslie nedjelje i napokon u decembru na Začete Marijino, jer je dan prije nedjelje. Spasovo pada na 8., a Tielovo na 29. maja. Napokon spominjemo tu izvanrednost, da 2. novembra pada u nedjelju, za to će crkva slaviti Dušni dan u ponedjeljak 3. novembra.

Gospodarske:

Kozjo mlieko ima više masti nego kraljve, a osim toga bolje je za hranjenje djece radi toga, jer je obzirom na svoju sastavinu najslabije majtinu mlieku. Kada se koza upotrebljuje u tu svrhu, još je to korisno, što ona ne raznosi razne bolesti; koza gotovo nikad ne oboli od sušice.

Mrlje od petroleja odstranjuju se iz ćilima (sagova), ako se načini smjesa od 3 diela praha od ilovača i jednog diela (po težini) ugljeno-kiselog natrona. — Ovomu se doda nešto vode, da smjesa bude gusta kao kaša. — To se namaze na mrlju i za šest do 8 sati nestat će mrlje.

Trgovina sa talijanskim vinom zapinje posljednje doba na svih stranah te neznaću vinogradari kamo bi svojim vinom, koga su pridjelali prošle godine više nego li obično. Dok se poprečni proizvod računa od 45—50 milijuna hektolit. proizvod se prošle godine cieni na 51 milijun hlt. Posljednjih 30 godina proizvod se vina više nego podvostručio, dok je unutarjni potrošak ostao isti, a izvoz se nije razmjerno povećao. Izvoz je god. 1898. dosegao do najvećeg broja, do 2,463.000 hlt., a od tada je uvijek padao. G. 1900. izvezlo se je samo 1,826.000 hlt., a ove bi se godine imalo izvesti još i manje. Pošto berba prošle godine nadilazi predlanjsku dobru berbu za 4 milijuna hlt., a još nekoliko milijuna hlt. vina od predlanjske godine čekaju trgovca, to je naravno, što su spale cieni vina.

Kako jarljaju iz Rima, traže piemontezki vinogradari neprestano sredstva i načine, kako bi razpahnili bilo pod koju cieniu svoj vina. U tu svrhu držali su jednu skupštinu u Acqui, a drugu će skoro u Asti, dva glavna grada vinskih krajeva. Oni u jezgri traže ukinuće potrosarinskih poreza na vino i sniženje nutarnjih prenosnih tarifa. Ali ovim njihovim željam ne može se zadovoljiti. Možda će im se ublažiti željeznički tarifi i ništa više, jer kriza baš nije tako teška, kako što ju oni prikazuju.

Poduka u ciepljenju loza (trsjā). Zemaljsko gospodarsko vieće u Poreču doznačilo je zemaljskoj gospodarskoj zakladi 2400 kruna za održavanje poučnih tečaja u ciepljenju loze u raznih mjestih Istre. Ta poduka dieliti će se tečajem zinske dobe od strukovnjaka u sljedećih mjestih: Buzet, Žminj, Pićan, Labin, Vodnjan, Kanfanar, Bale, Rovinj, Pula, Mali Lošinj, Kaštelir, Motovun i Kopar.

Čini nam se nerazumno, zašto je te poduke lišen sav politički kotar Voloski i otoci Cres i Krk, osobito ovaj posljednji, na kojem je flotekarska uništila sve vinograde.

Književne:

„Matica Hrvatska“ razpisuje iz zaklade grofa Ivana N. Draskovića za nagradjivanje valjanih hrvatskih knjiga književni natječaj za nagradu godine 1902., koja iznaša osamnaest stotina (1800) kruna.

U smislu oporuke zakladateljve od 10. decembra godine 1855. točke C. imade se kod dopilivanja nagrade osobito na to paziti: da se od natječućih se rukopisa prednost daje onomu, koji je kadar najviše doprinieti k pravoj pouci i praktičnim predmetima te time unapriediti njegovo duševno i materijalno stanje. Kod dopitivanja nagrade ne će se ipak gledati samo na absolutnu vrstnoću spisa, nego se nagrada može dopitati i onomu spisu, koji prema sadašnjemu stanju hrvatske književnosti zasluženje u njoj odlično mjesto, i vrstan ju je podiči.

Ciela nagrada dopitat će se rukopisu samo takovomu, koji uz svoju absolutnu vrstnoću iznosi: bar petnaest liskanih araka; — ako iznosi manje, dopitat će se razmjerno manja nagrada. Ako ne bi bilo valjana izvornika, tad će se i prievodi

vrstnih proizvoda stranih literatura razmjerno nagraditi.
Rukopisi, čisto i čistivo od tuđe ruke pisani, imad' se bezimeno sa naznakom imena pišteva u posebnom zapečaćenom omotu najkasnije do 31. decembra god. 1902. podnieti „Matici Hrvatskoj“ na ruke njezina tajnika. Kasnije stigli rukopisi, kao i oni, koji ne odgovaraju svim uvjetima natječaja, ne će se uzaviti.

Piscu, komu bude nagrada dopilana, ne će se ona izplatiti u smislu oporuke točke H. odmah, nego tekar onda, kad došlo svoje „Matici Hrvatskoj“ podastre tiskano.

U Zagrebu, 4. januara 1902.

Odbor „Maticе Hrvatske“.

Listnica uredništva i uprave.

G. I. P. u R. Vašu pritužbu glede žigica poslali smo družinom ravnateljstvu u Volosko; i one malene škatuljice sa družbinim omotom jesu takodjer „Družbine“. Živili!

G. Tönnies u Ljubljani,
poduzete za gradnje, tvornica za stolarske i parketerske radnje, za graditeljsko i umjetno ključarstvo, radionica za željezo potrebno kod gradjevina itd.
prezmilje svakorvrstne stolarske radnje, kao podpune komade za prozore i izloge na kotur, vrata, portale, priredbe za dućane i drugo pokućstvo raznih načina. Izvršuje tvrde i mehke podove svih vrsta kao: parkete iz dužica i remenja te obične podove; podpune kovačke i ključarske radnje kod gradjevina, stube te ograde vrhova i kuća iz željeza, žice, željezna brvna na kotur itd.
Proračuni se šalju besplatno. — Prima-preporuke jesu na raspolaganje.

Javna zahvala.
Iz dubine razcviljenoga srca zahvaljuju se podpisani svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su im prigodom smrti nezaboravnog im supruga i oca, gospodina
FRANA JELUŠIĆA
c. kr. financijalnog nadsavjetnika u Trstu,
umrvšeg dne 14. t. mj. nakon kratke ali teške bolesti, providjena sv. otajstvi za umiruće, te povodom prenosa njegovih smrtnih ostanaka na kolodvor južne željeznice, njemu i njim izkazali toliko ljubavi i sauečesća.
U Trstu, dne 16. jenara 1902.
Marija ud. Jelušić,
supruga.
Josip Jelušić,
sin.

Rodoljubi!
Kupujte samo Cirilo-Methodijske žigice!

U. LJEKARNI
E. TOMAJA nasljednik A. WINGER
ZAGREB - Ilica broj 12 - ZAGREB
dobivaju se osim svih ostalih lijekova nekoi obće poukani i vrlo korisni, osobito preporuke vriedni ljekovi:
Mazilo proti kostobolji ili protinu, reumatizmu, kraljezi i spruzju u kosti, ukocenozi ili grevnu u slabih, boli u kucovih i kraljezi, kretenozi gozama, probadaju, svatovrstnim narazim. Ciena 60 nov.
Mlijeka voda za krsalj ili bren i za prsnu, kojom se lieči krsalj, prehlada ili kaštar u prsni, plućni, teška dicanje, promuklost u grlu, sijlova ciena 60 nov.
Trjavci za željezo protiv sluznj djeluju proti slabosti, bitedosti, skrofuloznosti, poduhlosti, djenjaju kraljevi, krsalja bolstava, slabokrvnosti, nemoći, ciena 60 nov.
Početno sveđsko kaplje ili sveđska izvorna tinktura (Lebanus senj). Ovim se glasovito predstava očišćuje kretalenica, popravlja i očišćuje želudac i ublažuje glavna bol obilava željeza ili mličina, njena upotreba, njena odlična je bol u žilici, ledoladni grebevi, sušica, groznica ili zimnica, svježnja ili grinja u truhlu. To ova toli korisno djelujuća sveđska tinktura redovito pije sačinava čući zdravlje, tjelesnu snagu i zapiećiti i same bolesti. Ciena, 60 nov. i napuknem 20 novica.
Trjavci za blago ili za naru, za konjiki kvi i kralji, za volove, krave i javlje, za lagano čišćenje, za ublaživanje želudca i probave, kada blago neće rado iderati pa se napunjuje. Krave davaja od njega više i boljeja mlijeka, konji postaju čišći i jači. Ciena jednog omotu 45 nov.
Novčuratske plivice najvještije sredstvo za čišćenje i sniženje želudca ili kromaka i ciev, za stvaranje, proti zapadnici, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. Ciena 15 nov.
Mazilo za blago protiv svježnje sredstvo za čišćenje i volove proti kašnoj boli, svježnja, nasegulinu žilica, ukocenozi i utetili, pože teškoga topora, za ublaživanje i olakšavanje žila i žilica. Ciena 60 nov.
Antiseptična voda za usta i za opću skrbnju, za zubi od kvarenja, zapriećuje i ublažuje mbožljivo meso oko zubi razvijaćija usta, uklanja nečistodu vnuj, i čista 60 nov.
Fina smrečova esencija (Fichtenädel Essenz) za čišćenje i rasvjetljavanje zraka u sobah, za dihanje i za plućnost. 10 nov.
Tečućina proti izpadanju vlasi ustrvuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje pruhni i pospijeće rasi kosu. 1 dala 60 nov.
Mast proti škrjati, kretam perunici i ocepunam, u lenju 60 nov.
Antislin. Prati protiv mjenja ili pozu, proti zjednici, štampa 60 nov.
Tinktura za kurje oči izvratno sredstvo. Ciena 60 nov.
Dr. Spitzova pomast za levo proti svadom pijanom ili dekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, brzapno, odspone na licu, prosvjetla glavu, nještost; bijeloci i šroci obrva i ruku. Ciena 60 nov.
Antiseptična voda za usta i za opću skrbnju, za zubi od kvarenja, zapriećuje i ublažuje mbožljivo meso oko zubi razvijaćija usta, uklanja nečistodu vnuj, i čista 60 nov.
Puder-celantino najbolje sredstvo, za poljepljivanje i pomlađivanje lica za parve nedjelje i vrlo ugledno mirisa. Nagradjen na Pariskoj izlozi sa zadanom diplomom. Dobiva se u boji bijeloj, ružičastoj i fuktojnoj. Ciena 60 nov.
Sivon-celantino. Najbistiji sapun od svih sapuna. On osvjetljuje i pomlađuje lice. Sastavljen je od najčistih izvri, a odlikuje se vranodu ljubkim mirisom. Jedan komad 60 nov.
Cremae elegantino jest izvratno sredstvo proti svim namama telusa, kao što su pruhci, svjedice, crvene mlie, šroci, opora kora i. t. d. Učelid svega kmetičkog azavava, a se Eglantino mast nikada ne pokvari. Je po tome iznad pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena 60 nov.
Esau celantino jest izvratno i kretujuće sredstvo, prokava vruća za kosu. Njom se zapriećava izpadanje kosu, odstranjuje svježnje proti sijčava vlasiću. Ova voda poljećuje takodjer i tu svojevito, da podiećuje kosu 30 nov.
Mirisna voda za nabo kralji, nekoliko lapi lica po sobi pregodna miris. Flašica 60 nov.
Otvorivši čepce za stielce i kimaše. Flašica 60 nov.
Antiozbilo od Rodinisa proti glavni ili zimali. Flašica 60 nov.
Tko narudi od gornjih stvari za 5 for. tad plaćam poštarinu.
Fine parfume, mirisave vodice, razne pomaste, i boje za urbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune; praške za gospoje, sredstva za poljepljivanje praške za čišćenje zubi, tjestine za zube od kojih zubi pobijeljuju; Spužve za umivanje, kećuce za zube; Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povojezna rane, pojase, kirurške sprave; Ruskoja čajja, fine Jamajka-Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca.
Zalila mineralnih voda. — Sve po novinam oglašene medicinske špecijaliteta.